

Boyla Kutlug Yaraganbengü Taşı (*)

- SUCİ ÂBİDESİ -

Uygur yirinte, Yağlakar Kanta keltim. Kırkız oğlı men. Boyla Kutlug Yaragan men. Kutlug Bağa Tarkan öge buyrukı men. Küm surugım kün tog-sıka, batsıka tegdi. Bay bar ertim. Ağılım or, yilkum sansız erti. İnim yiti, urım üç, kızım üç erti. Ebledim; oglumm, kızımın kalınsız birtim. Marıma yüz er turug birtim. Yeğenimin, atımın körtüm. Amtı öltüm. Oğlanım erde marımınça bol, kanka tap, katıglan. Ulug oğulum süke bardı. Körmedim... oğul.

Uygur yerinde, Yağlakar Han zamanında dünyaya geldim. Kırgız oğluyum. Boyla Kutlug Yaragan'ım. Kutlug Bağa Tarkan'ın müşaviriyim. Ünüm ve şöhetim gün doğusuna ve batısına kadar ulaştı. Zengin ve varlıklı idim. On ağdım, sayısız at sürülerim vardı. Yedi kardeşim, üç oğlum, üç kızım vardı. Evlendirdim; oğlumu, kızımı cihazsız verdim. Üstadıma yüz er ve mesken verdim. Yeğenimi, torunumu gördüm. Şimdi öldüm.... Oğullarım! Erlikte üstadınız gibi olun, hana hizmet ve gayret edin! Büyük oğlum orduya gitti. Görmedim.... oğul.

Ezgene Bitiği (*)

- YENİSEY-TEŞ YAZITI -

Kara Han içreği ben Ezgene. Altı otuz yaşıma erti. Ben öltüm. Türgiş il içinde beg ben. Bitig.

Ben Kara Han'ın maiyetinden Ezgene'yim. Yirmi altı yaşımdaydım. Öldüm. Ben, Türgiş ülkesinde beğim. Yazıt.

II Togan Bitiği (**)

- UYUG TARLAG YAZITI -

Siz ilime, kunçuyuma, oğlanıma, bodunuma, sizime altmış yaşımdaydım (adrıldım). Atım İl Togan. Tutuk ben. Tengri ilimke ilcisi ertim. Altı bağ bodunka beg ertim.

Siz ülkemden, eşimden, oğullarımdan, milletimden, sizden altmış yaşımdaydım (ayrıldım). Adım İl Togan. Tutuğum (askerî valiyim). Semavî ülkeyim idarecisi idim. Altı bağ boy'un beği idim.

Tör Apa İçreki Bitiği (**)

- BEĞİRE YAZITI -

1. Tör Apa İçreki ben. Biş yigirmi yaşda alınmışım kunçuyuma bunga adrıldım. Sizime kün ay azdım. 2. Üç oğluma adrıldım, yita, bökmedim Katıglangıl. 3. Sekiz adaklıg barımıg üçün yilkı tüketi bardım. Anta bökmedim. Yita örüngümüg karamıg azdım. 4. Yirime, yita subuma adrıldım. Bunga sizime yita 5. bodunuma, künüme, kadaşıma adrıldım, bökmedim. 6. İlime, kanıma bökmedim. Bengüg tiktım. Azdım. 7. Yatda, tüngürüme adrıldım. 8. Antlıg adın ma antsızıma edgü işime adrıldım. 9. Biş yigirmi yaşımdaydım Tabgaç kanga bardım. Er erdemim üçün alpın (?) altın kümüşüg eği tebi ilde küçi kazgandı. 10. Yiti böri öldüm. Barsıg, kömekig ölürmedim.

1. Ben Tör Apa İçreki'yim. On beş yaşımdaydım eşimden yazık ki ayrı düştüm. Güneş Tanrı, ay Tanrı! (Size uymayıp) dalâlete saptım. 2. Üç oğlumdan ayrıldım. Ne çare, onlara doymadım. Buna katlanmalıyım. 3. Sekiz ayaklı mal için, at sürüsünü bitirerek gittim. Orada da doymadım. Ne yazık ki ak ruhun ve kara ruhun yolundan saptım. 4. Yerimden, suyumdan ne çare, ayrıldım. 5. Milletimden, halkımdan, arkadaşlarımdan ayrıldım, onlara doymadım. 6. Yurduma, hakanıma doymadım. Bengü taş diktım. Yoldan saptım. 7. Yada taşımdaydım şaman davulumdan ayrıldım. 8. Andlımdan (nikâhlımdan?) ve ayrıca andsızımdaydım (cariyelerimden?), iyi eşimden ayrıldım. 9. On beş yaşımdaydım Çin hanına gittim. Yiğit ve erdemli olduğum için altın, gümüş, eğri deve ilde güç (?) kazanedim. 10. Yedi kurt öldürdüm. Pars ve yaban geyiği öldürmedim.

(*) Metin; bir iki küçük değişiklik yapılarak, Orkun neşrinden alındı.

(**) Metin; Orkun ve Malov neşirleri karşılaştırılarak ve bazı değişiklikler yapılarak tesbit edildi.

Külüg Çor Bitiği (*)
- ÜÇÜNCÜ BARIK BİTİĞİ -

Bayna Sangun oğlu Külüg Çor. Bungusuz ul-
gatım. Bung bu ermiş: Tengrideki künke, yirdeki
güneşe
ilimke bökmedim. Koyda kunçuyumgaka, özde
Tanrı'nın
oglumka ardıldım.
ettiği

(Ben) Bayna Sangun oğlu Külüg Çor'um. Ke-
dersiz büyüdüm. Keder bu imiş: Gökteki
yerdeki milletime doymadım (veya: Gök
Takdis ettiği milletime, Yer Tanrı'nın takdis
milletime doymadım). Koynumdaki
sultanımdan (sevgili
eşimden), canım oğlumdan ayrıldım.